

prima instanță: L.Trocin
instanța de apel: St.Procopciuc, E.Grumeza, D.Pușca

dosarul nr.2rc-891/2016

DECIZIE

09 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,
judecătorul
judecători

Tatiana Vieru
Oleg Sternioală, Valentina Clevadî

examinând recursul declarat de către societatea pe acțiuni „Lumina” în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de societatea pe acțiuni „Lumina” împotriva Primăriei și Consiliului satului Logofteni raionul Fălești privind constatarea lezării dreptului de proprietate prin exercitarea posesiunii ilicite asupra bunului imobil, restituirea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii Curții de Apel Bălți din 20 septembrie 2016, prin care s-a restituit cererea de apel declarată de societatea pe acțiuni „Lumina”, pe motiv că nu a înlăturat în termen indicațiile stabilite prin încheierea Curții de Apel Bălți din 12 iulie 2016,

c o n s t a t ă:

La 02 septembrie 2015, SA „Lumina” s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei și Consiliului satului Logofteni, raionul Fălești cu privire la constatarea lezării dreptului de proprietate, prin exercitarea posesiunii ilicite asupra bunului imobil, restituirea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, societatea a fost fondată în rezultatul reorganizării Librăriei centrale de arendă cu cartea din raionul Fălești, fiind succesor din 30 iunie 1995 cu cota-parte de 100%, cu includerea în capitalul social a 21 de bunuri imobile, inclusiv și construcția librăriei „Luminița” din satul Logofteni, fapt confirmat prin adeverința de privatizare nr. 34/03 din 16 februarie 2001.

Menționează că, datorită situației financiare dificile, societatea, pe parcursul mai multor ani nu a activat, iar la 24 decembrie 2009 în Registrul de stat al persoanelor juridice a fost înregistrat Statutul societății în redacție nouă, fiind operate modificări, inclusiv referitor la administratorul și sediul societății.

Având în vedere că, începând cu anul 2013 s-a constatat că, bunul imobil – construcție a magazinului de cărți „Luminița” este exploatat de terțe persoane, a sesizat organele de drept, solicitând elucidarea circumstanțelor în temeiul cărora acestea folosesc bunul.

Ca urmare, la 26 mai 2015, Procuratura raionului Fălești a inițiat cauza penală nr. 2014370260, în baza elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 327 alin. (1) Cod penal.

La efectuarea urmăririi penale pe acest caz, s-a constatat că în anul 2000, un grup de persoane din satul Logofteni au decis să reconstruiască în locul fostei clădiri a magazinului de cărți „Luminița”, o biserică, în acest sens obținând acordul locuitorilor satului Logofteni, care au și contribuit financiar la construcția lăcașului de cult.

Totodată, s-a constatat că, proprietarii lăcașului de cult nu dețin acte care ar confirma dreptul lor de proprietate asupra acestuia, precum și autorizarea lucrărilor de reconstrucție efectuate.

Susține societatea că, comunitatea satului Logofteni, raionul Fălești a devenit beneficiar al construcției magazinului de cărți „Luminița”, prin transformarea acestuia într-un obiectiv care servește interesul public, dar care-i aparține cu drept de proprietate.

Astfel, urmărirea penală a fost clasată, din motiv că lipsește subiectul infracțiunii și latura obiectivă a componentei de infracțiune, prevăzută de art. 327 Cod penal, explicând lipsa subiectului infracțiunii de abuz de serviciu prin faptul că, în perioada 1999-2003, în care bunul a fost transmis la balanța autorității publice locale, în satul Logofteni nu a existat primărie, localitatea aflându-se sub jurisdicția comunei Năvîrneț, raionul Fălești și respectiv, transmiterea bunului nu a avut loc prin decizia unor persoane cu funcții de răspundere din cadrul primăriei, ci prin decizia întregii comunități, care și-a dat acordul în vederea transformării construcției magazinului de cărți „Luminița”, în lăcaș de cult.

La fel, indică societatea că, organul de urmărire penală a indicat că, modul de trecere a magazinului de cărți „Luminița” din satul Logofteni, raionul Fălești din proprietatea SA „Lumina” în proprietatea publică a comunității locale, poate fi obiect de examinare în procedură civilă, prin inițierea unei cauze privind revindecarea dreptului de proprietate asupra bunului imobil, astfel termenul de prescripție urmează a fi calculat din momentul în care administrația societății a

luat cunoștință cu încheierea judecătorului de instrucție, recepționată la 27 iulie 2015.

Așadar, datorită faptului că dreptul de proprietate sau alte drepturi reale în privința construcției magazinului de cărți „Luminița” nu sunt înregistrate după alte persoane, folosirea imobilului de terțe persoane nu se pretează principiului publicității, iar un eventual termen de prescripție, nu poate fi legat de aceste circumstanțe, moment la care a început folosirea bunului imobil, nefiind posibil de identificat.

Consideră societatea că, dreptul de proprietate obținut prin succesiune la momentul fondării SA „Lumina” nu a fost stins în virtutea perpetuității sale, acesta fiind valabil și până în prezent, iar folosirea nejustificată a bunului imobil în lipsa unor temeuri definite prin prisma legislației naționale, este asimilată deposedării de dreptul de proprietate, circumstanțe care duc la solicitarea de la posesorul nelegitim să înlăture obstacolele în folosirea bunului respectiv.

Afirmă reclamantul că, prin acțiunile pârâților a fost prejudiciat patrimoniul societății, fapt ce impune conform principiului de drept *restitutio in integrum*, repararea prejudiciului, prin repunerea societății în situația anterioară, dacă violarea nu ar fi avut loc.

Solicită, societatea, constatarea lezării dreptului de proprietate prin exercitarea posesiunii ilicite asupra bunului imobil (construcție comercială), anterior magazin de cărți „Luminița” din satul Logofteni, raionul Fălești, restituirea în posesia SA „Lumina” a bunului imobil - (construcție comercială), anterior magazin de cărți „Luminița” din satul Logofteni, raionul Fălești și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Fălești din 10 mai 2016 s-a respins cererea reprezentantului SA „Lumina”, privind atragerea în proces în calitate de intervenient accesoriu Agenția Proprietății Publice, ca fiind neîntemeiată (f.d. 82-83)

Prin hotărârea Judecătoriei Fălești din 10 mai 2016 s-a respins cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Lumina” împotriva Primăriei și Consiliului satului Logofteni, raionul Fălești cu privire la constatarea lezării dreptului de proprietate, prin exercitarea posesiunii ilicite asupra bunului imobil, restituirea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 06 iunie 2016, SA „Lumina” a declarat apel nemotivat, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu restituirea pricinii la rejudecare și scutirea de la plata taxei de stat, iar la 11 iulie 2016, prin intermediul cancelariei Curții de Apel Bălți, SA „Lumina” a depus cerere de apel motivată.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 12 iulie 2016 s-a respins cererea SA „Lumina” cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de apelantul SA „Lumina” și s-a acordat apelantului termen de până la 20 septembrie 2016 ora 09:00 pentru înlăturarea neajunsurilor, și anume, prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 269 lei și apelul motivat.

La 28 iulie 2016, SA „Lumina” a înregistrat o cerere prin intermediul cancelariei Curții de Apel Bălți, anexând ordinul de plată în original privind dovada achitării taxei de stat în mărime de 269 lei.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 20 septembrie 2016 s-a restituit cererea de apel declară de SA „Lumina” cu toate documentele anexate la aceasta.

Invocând ilegalitatea acestei încheieri, la 04 octombrie 2016, în termenul prevăzut de lege, SA „Lumina” a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii contestate, cu punerea pe rol a cererii de chemare în judecată.

În motivarea cererii de recurs s-a invocat dezacordul cu încheierea contestată, considerând-o neîntemeiată, pe motiv că a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, și anume, fără a elucida și constata circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii.

Pledând pentru admiterea cererii de recurs în sensul declarat, recurentul a indicat că, la 11 iulie 2016 a înregistrat cererea de apel motivată, iar la 28 iulie 2016 o cerere privind anexarea dovezii de plată a taxei de stat în original, în mărime de 269 lei.

Astfel, aprecierea instanței de apel privind restituirea cererii de apel, este neîntemeiată, deoarece nu a elucidat la caz, probele relevante din dosar.

Susține reprezentantul recurentului, că instanța de apel urma să țină cont de normele de drept naționale, cât și de cele internaționale, în vederea respectării dreptului la un recurs efectiv, garantat de art. 13 CEDO.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a încheierii instanței de apel și restituirea pricinii în instanța de apel pentru judecarea apelului, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. b) CPC, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Din actele cauzei rezultă că, la 02 septembrie 2015, SA „Lumina” s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei și Consiliului satului Logofteni, raionul Fălești, privind constatarea lezării dreptului de proprietate prin exercitarea posesiunii ilicite asupra bunului imobil, restituirea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată, iar prin hotărârea Judecătoria Fălești din

10 mai 2016 cererea de chemare în judecată înaintată de SA „Lumina” a fost respinsă, ca neîntemeiată (f.d.84, 91-94).

La fel, s-a constatat că la 06 iunie 2016, SA „Lumina” a declarat apel nemotivat, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond cu restituirea pricinii la rejudecare, concomitent solicitând și scutirea de la plata taxei de stat (f.d.96-97).

La 11 iulie 2016, SA „Lumina” a depus cerere de apel motivată (f.d. 106).

În aceeași zi, la 11 iulie 2016, SA „Lumina” a depus cerere privind scutirea de la plata taxei de stat (f.d. 110-111)

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 12 iulie 2016, s-a respins cererea apelantului SA „Lumina” privind scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și nu s-a dat curs cererii de apel depusă de SA „Lumina”, acordându-i apelantului termen de până la 20 septembrie 2016 ora 09:00 pentru înlăturarea neajunsurilor și prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 269 lei și apelul motivat (f.d. 116).

Concomitent, din materialele cauzei Colegiul reține că, la 22 iulie 2016 copia încheierii a fost recepționată de către recurentul-apelant SA „Lumina”, ceea ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la dosar (f.d.118), iar la 28 iulie 2016, SA „Lumina” a depus o cerere, anexând în original ordinul de încasare privind dovada achitării taxei de stat în mărime de 269 lei (f.d. 119-120).

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 20 septembrie 2016, s-a restituit cererea de apel declarată de SA „Lumina”, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) CPC (f.d.123).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, concluzia instanței de apel despre necesitatea restituirii cererii de apel contravine circumstanțelor cauzei.

În conformitate cu art. 368 alin. alin. (1) și (2) CPC, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale.

Potrivit art. 369 alin. (1) lit. a) CPC RM, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) CPC.

Raportând normele legale enunțate la circumstanțele speței deduse judecății, instanța de recurs reține că instanța de apel greșit a ajuns la concluzia de a restitui cererea de apel, or, apelantul-recurent SA „Lumina” s-a conformat indicațiilor expuse în încheierea din 12 iulie 2016, ceea ce se confirmă prin depunerea la

11 iulie 2016 a cererii de apel motivată (f.d.106-109) și la 28 iulie 2016 a dovezii de plată a taxei de stat, anexate la dosar (f.d.119-120).

Cât privește argumentul instanței de apel precum că, apelantul SA „Lumina” nu a lichidat în termen neajunsurile stabilite prin încheierea Curții de Apel Bălți din 12 iulie 2016, și anume, nu a prezentat cererea de apel motivată, acesta urmează a fi respins.

În acest sens, menționează Colegiul că, neajunsul indicat în încheierea enunțată, și anume, prezentarea cererii de apel motivată, a fost lichidat la 11 iulie 2016, anterior emiterii încheierii de restituire a cererii de apel declarată de SA „Lumina”, și respectiv, această circumstanță nu poate constitui temei pentru restituirea cererii de apel în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) CPC, îngăduindu-i astfel dreptul privind accesul liber la justiție, ceea ce este inadmisibil.

La acest segment, Colegiul menționează că odată ce recurentul a îndeplinit indicația instanței de apel, și anume, a prezentat cererea de apel motivată la data de 11 iulie 2016, anterior emiterii încheierii de nu dat curs din 12 iulie 2016, înlăturarea neajunsului cererii de apel a fost efectuată în termen, iar recurentul la rândul său, a ținut cont de prevederile art. 56 alin. (3) și 61 alin. (1) CPC, care indică că, părțile sunt obligate să se folosească cu bună - credință de drepturile lor procedurale.

Mai mult, în speță este important de reținut și faptul că dreptul la o cale de atac este consfințit și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, în jurisprudența sa constantă Înalta Curte a reiterat că articolul 6 §1 din Convenție nu garantează dreptul la apel asupra unei hotărâri de primă instanță. Cu toate acestea, atunci când dreptul intern prevede un drept la apel, procedura respectivă va fi examinată ca o extensiune a procesului de judecată și, prin urmare, va constitui un drept garantat de articolul 6 din Convenție.

În acest sens instanța de recurs notează, că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hot. Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982), or drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă, reală și nu iluzorie sau teoretică, iar imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierii recurate, or menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui o încălcare a dreptului SA „Lumina” de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și îngăduirea accesului la justiție.

Din considerentele enunțate, Colegiul civil, comercial și contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral încheierea instanței de apel din 20 septembrie 2016, cu restituirea pricinii în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond.

În conformitate cu art. 427 lit. b), art. 428 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de societatea pe acțiuni „Lumina”.

Se casează încheierea Curții de Apel Bălți din 20 septembrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de societatea pe acțiuni „Lumina” împotriva Primăriei și Consiliului satului Logofteni, raionul Fălești, privind constatarea lezării dreptului de proprietate, prin exercitarea posesiunii ilicite asupra bunului imobil, restituirea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei pentru judecarea apelului, în Curtea de Apel Bălți, în același complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Oleg Sternioală

Valentina Clevadi